

Uitheimse grijze eekhoorn in Perugia (Italië)

Roos Kuiters, Vilmar Dijkstra & Sander Bouwens,
De Zoogdiervereniging

De grijze eekhoorn (*Sciurus carolinensis*) is een bijzonder invasieve en goed bestudeerde exotische soort in Europa, die is opgenomen op de Unielijst van invasieve exoten. Door (onbedoelde) introducties vanuit de Verenigde Staten, waar hij oorspronkelijk vandaan komt, is hij in verschillende landen in Europa terecht gekomen zoals in Engeland, Ierland, Schotland en Italië. Deze soort vormt een bedreiging voor de inheemse rode eekhoorn (*Sciurus vulgaris*). Op veel plaatsen wordt de grijze eekhoorn daarom actief bestreden.

Grijze eekhoorn

De grijze eekhoorn kan in allerlei bostypen voorkomen maar heeft een voorkeur voor loofbossen en parkachtige bossen. Ze foerageren voornamelijk op de grond, waar ze op zoek gaan naar noten en zaden. Het is een dier met een opportunistisch karakter dat gebruik maakt van allerlei voedselbronnen als maïs, vruchten, bloemen, paddenstoelen en boombast. Incidenteel worden insecten en vogeleieren gegeten. Hij staat ook bekend om het plunderen van voedselvoorraden van de rode eekhoorn

en struint vuilnisbakken en vogelvoederplaatsen af. De grootte van het leefgebied is afhankelijk van landschapstype en voedselaanbod en bedraagt in loofbos 5 tot 12 ha. Leefwijze en sociale structuur van de soort lijken op die van de rode eekhoorn, maar grijze eekhoorns zijn socialer en leven dichter op elkaar, meestal in familieverband. Nesten bouwt hij in boomkronen, boomholtes of in zolderruimtes en die lijken op die van de rode eekhoorn, maar zijn over het algemeen iets bladerrijker. Na 10-12 maanden zijn de dieren geslachtrijp en vindt voortplanting plaats in de periode eind januari – eerste helft juni. Volwassen vrouwtjes produceren meestal twee nesten van gemiddeld 3 jongen. In de winter kunnen jongen uit een eerdere worp van dat jaar terugkeren en gezamenlijk in een nest de winter doorbrengen. Deze uitheimse soort vormt een bedreiging voor de inheemse rode eekhoorn. Naast het feit dat de grijze eekhoorn een voedselconcurrent is en voorraden van de rode eekhoorn steelt, kan de soort ook een virus (parapokkenvirus) bij zich dragen, waar hijzelf niet ziek van wordt, maar dat dodelijk is voor de rode eekhoorn. Meer weten over de risico's van de grijze eekhoorn? Kijk hier:

<http://www.zoogdierwinkel.nl/node/202>.

Figuur 1 Grijze eekhoorn (Foto: Sandro Bertolino)

Perugia (Italië)

Net als in het Verenigd Koninkrijk probeert ook Italië deze soort intensief te bestrijden. Sinds 2014 is het LIFE+ Project – LIFE U-SAVEREDS gelanceerd met als doel om de inheemse rode eekhoorn en diversiteit van bossen te beschermen en de grijze eekhoorns weg te vangen. Eén van de belangrijkste doelen van dit LIFE-project is het creëren van draagvlak bij het algemeen publiek voor de bestrijding. In 2015 bleek de grijze eekhoornpopulatie te bestaan uit circa 1.500 individuen. Het dier kwam verspreid voor in een gebied van 50 km² dat bestaat uit stedelijke parken en private terreinen in het centrum en de nabije omgeving van de stad Perugia. Het vangen van de grijze eekhoorns bleek relatief eenvoudig in de openbare parken, maar verliep moeizaam op privéterreinen. De 566 lokale landeigenaren moesten namelijk persoonlijk toestemming geven voor het wegvangen op hun terrein. De voorlopige stand van zaken is dat in de zomer van 2017 slechts 52% van de geschatte populatie grijze eekhoorns van 2015 is weggevangen. Voor een succesvolle bestrijding moeten echter alle dieren gevangen worden, anders zal de populatie weer snel toenemen naar het oude niveau.

Weten hoe men deze kwestie heeft aangepakt? Kijk op: <https://www.europeansquirrelinitiative.org/newsletter/>

Calabrische zwarte eekhoorn

Recentelijk is een nieuwe endemische eekhoornsoort voor Zuid-Italië onderscheiden, namelijk de Calabrische zwarte eekhoorn (*Sciurus meridionalis*). Deze boomeekhoorn werd tot voor kort gezien als een ondersoort van de rode eekhoorn maar verschilt dusdanig in morfologie en genetica, dat sprake is van een aparte soort. De status van deze soort is nog onbekend, maar aan de hand van gegevens over kolonisatie van nieuwe gebieden kan worden aangenomen dat de populatie stabiel is. Aangezien het verspreidingsgebied van de Calabrische zwarte eekhoorn zich tot op heden beperkt tot Zuid-Italië, ondervindt de soort geen concurrentie van de grijze eekhoorn.

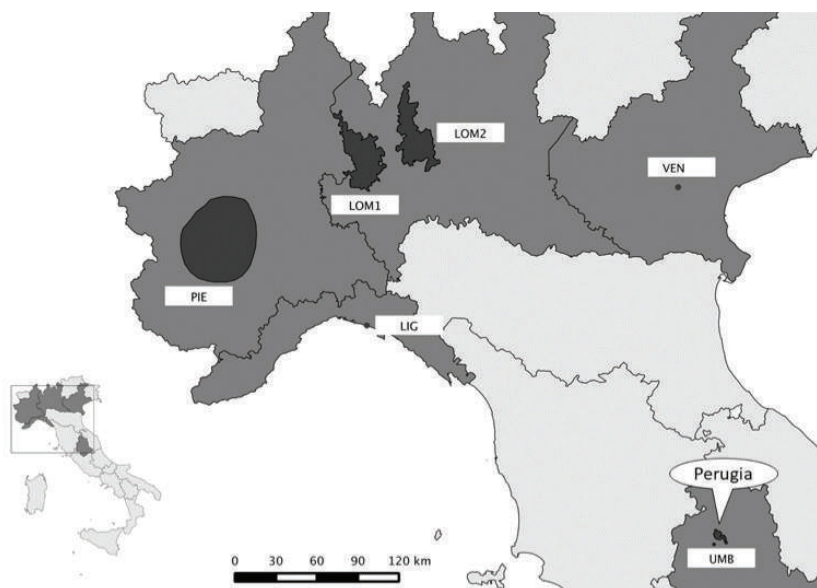
Nederland

Tot op heden heeft zich gelukkig nog geen populatie grijze eekhoorns gevestigd in Nederland. Wel zijn er incidenteel meldingen van uit gevangenschap ontsnapte exemplaren. Doorgaans gaat het daarbij echter om grijs getinte inheemse rode eekhoorns. De kans op vestiging in Nederland is sterk afgenomen, omdat deze soort inmiddels niet meer gehouden en verhandeld mag worden. Mensen die grijze eekhoorns al in bezit hadden mogen deze behouden, maar er niet meer mee fokken. Zo moet de populatie die gehouden wordt vanzelf uitsterven.

Melden

Het blijft echter zaak om de ogen goed open te houden. Mocht u dus een grijze eekhoorn spotten, meld het dan op:

Telmee.nl of Waarneming.nl.

Figuur 2 Verspreiding grijze eekhoorn in Italië. (Bron: Shuttleworth et al., 2015)